

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักประชาธิปไตยกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี
(Corporate Governance : CG.Code)
ในการบริหารงานธุรกิจบริษัทมหาชน จำกัด

จัดทำโดย นายปรีชา ธีรกิจพงศ์
รหัส ๖๑๐๖๒๓

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๖
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักประชาธิปไตยกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance: CG.Code)

ในการบริหารงานธุรกิจบริษัทมหาชน จำกัด

นายปรีชา ธีรกิจพงศ์ *

บทคัดย่อ

หลักประชาธิปไตยกับการกำกับดูแลกิจการที่ดี(Corporate Governance : CG.Code) มีหลักการหลายอย่างที่สอดคล้อง สัมพันธ์กัน หากการบริหารงานภาคธุรกิจบริษัทมหาชน จำกัด ได้นำ ๒ หลักนี้มาปรับประยุกต์ใช้ เชื่อว่าจะทำให้องค์กรมีการเจริญเติบโต อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แน่นอน อย่างไรก็ตามการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในการบริหารงานขององค์กรภาคธุรกิจ คือ เสมอภาค เท่าเทียม และกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การเปิดโอกาสให้พนักงานได้รวมตัวกัน จัดตั้งสภาพแรงงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในการเจรจาต่อรองกับบริษัท โดยตั้งอยู่บนหลักของการ รักษาผลประโยชน์ร่วมกัน และมองประโยชน์ของผู้ถือหุ้น หลักที่ยึดถือเสียงข้างมากและคุ้มครองเสียงข้างน้อยของผู้ถือหุ้นและพนักงาน หลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกันมุ่งประโยชน์ของผู้ถือหุ้น และพนักงาน หลักการยึดถือเสียงข้างมากและคุ้มครองเสียงข้างน้อยของผู้ถือหุ้น หลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น และต่อผู้ปฏิบัติงานในองค์กรอย่างเท่าเทียมกัน การสร้างหลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย เช่น การปรับปรุงรอบ ๆ โรงงานร่วมกับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เป็นต้น ให้พนักงานมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบและเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยในกระบวนการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ความเห็นชอบร่วมกัน สังคมที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีความหลากหลาย หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความต้องการที่หลากหลาย ให้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ ส่วนรวม และขององค์กรเป็นหลัก และในขณะเดียวกัน ภายใต้สิ่งแวดล้อมของสังคมเศรษฐกิจในระดับประเทศ และภูมิภาคภายใต้สังคมไร้พรมแดน หลักประชาธิปไตย ก็เป็นรูปแบบการปกครองและการบริหารงานของรัฐบาลอันเป็นปัจจัยสำคัญส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ภายใน ประเทศ และระหว่างประเทศ ส่งการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย อย่างยั่งยืนและถาวรตลอดไป .

คำสำคัญ หลักประชาธิปไตย, การกำกับดูแลกิจการที่ดี , (CG.Code) การบริหารงาน,บริษัทมหาชน จำกัด

* ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ , กงสุลกิตติมศักดิ์ยูเครน ประจำประเทศไทย

๑. บทนำ

สิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตย และการกำกับดูแลกิจการที่ดี(Coporate Governance:CG.Code) ในการบริหารงานภาคธุรกิจบริษัทมหาชน จำกัด เป็นหลักที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันในการปกครองประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง ยิ่งมีการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และทำให้ประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งทำให้เป็นรัฐที่มีสุขภาพดี (Healthy State) มากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรมและสัมฤทธิ์ผล ย่อมก่อให้เกิดดุลยภาพและประสิทธิภาพตามวิธีการปกครองระบอบประชาธิปไตย นั้นหมายรวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศนั้น ๆ และ/หรือ ตามกฎหมายระหว่างประเทศอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเกิดขึ้นทุกภาคส่วน รวมทั้งการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG.Code) ในการบริหารงานภาคธุรกิจบริษัทมหาชน จำกัด ก็ จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศในทุกมิติเป็นไปโดยง่าย คุณภาพชีวิตของพลเมืองดีขึ้น

๒. ความเป็นมา

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย¹ คือการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง แต่เนื่องจากประชากรมีมากจึงต้องใช้วิธีการเลือกตัวแทน ตัวแทนเหล่านั้นจะทำหน้าที่ในการออกกฎหมายหรือเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ การบริหารประเทศหรือฝ่ายบริหาร และบางครั้งก็มีส่วนในการให้การอนุมัติในอำนาจตุลาการ นอกเหนือจากนั้นก็ยังมีองค์กรต่างๆ อีกในสังคมที่ต้องได้รับการอนุมัติจากประชาชนในการใช้อำนาจที่เรียกว่า อำนาจรัฐ เช่น การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงต้องเดินตามกฎกติกาที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกัน กติกาดังกล่าวนี้เรียกว่า รัฐธรรมนูญ ในประเทศอังกฤษซึ่งเป็นที่เริ่มต้นการปกครองแบบประชาธิปไตยในยุคใหม่ ที่เรียกว่า ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา โดยมีตัวแทนที่เลือกโดยประชาชนมาเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ ซึ่งต่างจากระบบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) อย่างนครรัฐในกรีกโบราณ เป็นประเทศที่ไม่มีรัฐธรรมนูญที่เป็นการเขียนประมวลเป็นเล่ม เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ใช้ประเพณีเป็นหลัก รวมทั้งใช้กฎหมายที่ตราขึ้นในแต่ละเรื่อง พูดังๆ คือไม่มีกฎหมายแม่บทเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนสหรัฐอเมริกา

¹ วิทยากร เชียงกูร , รองศาสตราจารย์,หลักการของระบอบประชาธิปไตย
[,https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic](https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic)

เป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี มีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่แม้ในสหรัฐอเมริกาเองก็ตามรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ยาวนาน ส่วนใหญ่ต้องใช้ประเพณีการปกครองโดยมีพื้นฐานมาจากหลักปรัชญาการปกครองแบบประชาธิปไตย และอำนาจอธิปไตยของปวงชน สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ในกรอบของกฎหมายที่เรียกว่า หลักนิติธรรม (the rule of law)

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจึงต้องมีความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) ซึ่งมีสองส่วนคือ

๑. ส่วนที่หนึ่งคือ การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจ การเลือกตั้งต้องบริสุทธิ์และเที่ยงธรรม เมื่อใดก็ตามที่การเลือกตั้งมีการใช้เงินซื้อเสียง มีการโกงการเลือกตั้งด้วยการใช้บัตรเลือกตั้งปลอมเพื่อเพิ่มจำนวนการนับคะแนนผิดโดยจงใจ หรือโดยวิธีการอื่นใด ความชอบธรรมในส่วนนี้จะไม่เกิดขึ้นแม้ไม่มีหลักฐานจับได้แน่ชัด และแม้จะมีการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งว่าถูกต้องตามกฎหมาย (legality) แต่ในทางการเมืองย่อมไม่มีความชอบธรรม (legitimacy) ทั้งในส่วนของผู้ใช้จ่ายเงินซื้อเสียงและในส่วนของประชาชนซึ่งไม่เชื่อผลการเลือกตั้งนั้น แต่ทำอะไรไม่ได้ นี่เป็นเหตุหนึ่งทำให้ครีธาต่อระบบประชาธิปไตยเสื่อมคลาย

๒. ส่วนที่สองคือ ผลการปฏิบัติงานของผู้ใช้อำนาจรัฐ (performance) ถ้าผู้ใช้อำนาจรัฐนั้นได้อำนาจมาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและมีความชอบธรรมทางการเมือง บริหารประเทศด้วยความสามารถ แก้วิกฤตเศรษฐกิจให้ดีขึ้น รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ยกฐานะของระดับศีลธรรมจริยธรรมสูงขึ้น เพิ่มพูนความรู้และระดับการศึกษาของประชาชน ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างถูกต้องตามครรลอง ทั้งถูกต้องตามกฎหมาย มีความชอบธรรมทางการเมือง มีหลักนิติธรรม ผู้ใช้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร หรือฝ่ายตุลาการที่มาจากเลือกตั้ง ก็จะมีมีความชอบธรรมทางการเมืองทั้งสองมิติ คือ การเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจ และผลงานจากการใช้อำนาจรัฐ

การที่จะได้ความชอบธรรมในแง่ผลงานมีหลักการสำคัญคือ จะต้องเดินตามแนวปรัชญาการเมือง การบริหารอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นหลักการและวิถีปฏิบัติที่ต้องนำไปใช้ทั้งในส่วนของการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น และส่วนของการบริหารอันได้แก่ระบบราชการ

ปรัชญาหรือหลักการนั้นคือหลักธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งประกอบด้วย ๕ ข้อใหญ่ๆ คือ

(๑) ความชอบธรรม (legitimacy) ความชอบธรรมนั้นได้แก่ การบริหารประเทศในนโยบายใดก็ตามจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย และต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนว่ามีเหตุผล สมควรต่อการใช้

งบประมาณนั้น โครงการหลายโครงการอาจจะถูกต้องตามกฎหมายแต่อาจจะไม่สมเหตุผล ก็จะขาดความชอบธรรม

(๒) ความโปร่งใส (transparency) คือ กระบวนการทำงานที่ไม่มีการปกปิดข้อมูลนอกจากที่จำเป็น เปิดให้ทุกฝ่ายมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งการเสนอดำเนินการของรัฐบาล ซึ่งความโปร่งใสจะต้องครอบคลุมไปถึงกระบวนการทำงานของกลไกของรัฐทุกระดับทุกขั้นตอน

(๓) การมีส่วนร่วมของประชาชน (participation) เป็นการเมืองสมัยใหม่ที่ต้องเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ทำการประชาพิจารณ์ และบางครั้งลงประชามติ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้เอาฉันทิจากประชาชนอย่างแท้จริง บางโครงการใหญ่เกินกว่าที่จะให้ตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจแทนประชาชน ต้องถามประชาชนโดยตรงด้วยการลงประชามติ เช่น การชุดคอคอคคระ เป็นต้น

(๔) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้โดยประชาชน (accountability) หมายถึง การที่ต้องสามารถตอบคำถามด้วยข้อมูล ด้วยเหตุด้วยผล ในโครงการใดๆ หรือการกระทำใดๆ เมื่อมีการตั้งคำถามโดยสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของที่เกี่ยวกับงบประมาณในการก่อสร้าง การจัดซื้อจัดจ้าง เพราะถ้าไม่สมเหตุผลผลย่อมนำไปสู่ความเข้าใจได้ว่ามีความไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้น

(๕) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ได้แก่ ความสามารถทำโครงการใดให้เสร็จและได้ผลได้ (output) ออกมา โดยใช้งบประมาณ เวล่าน้อยกว่าผู้อื่น ส่วนประสิทธิผลคือ ผลลัพธ์ (outcome) คือผลที่ได้นั้นสอดคล้องกับความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น การสร้างสะพานทางข้ามเพื่อแก้ปัญหาการจราจร อาจจะสร้างสะพานได้อย่างดีเยี่ยมด้วยราคาไม่แพง เสร็จก่อนกำหนด ซึ่งถือว่าเป็นประสิทธิภาพดี แต่การทำให้จราจรคับคั่งน้อยลงกลับไร้ผลก็ต้องถือว่าไม่มีประสิทธิผล ซึ่งย่อมไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ธีรเวคิน ยังได้กล่าวไว้ในหลักประชาธิปไตย ที่นักการเมืองต้องเข้าใจและยึดถือ ๑๒ ประการ² คือ

๑. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (popular sovereignty) ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือระบบที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตย และมอบหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก

² ลิขิต ธีรเวคิน, ศาสตราจารย์ ดร., หลักประชาธิปไตย ๑๒ ประการ ที่นักการเมืองต้องเข้าใจและยึดถือ , MG .ONLINE, www.mgonline.com

การเลือกตั้งทำหน้าที่แทนตน การเลือกตั้งจึงเป็นการแสดงออกถึงสิทธิและอำนาจของประชาชน จนมีคำกล่าวที่ว่า เสียงของประชาชนคือเสียงของสวรรค์ (vox populi, vox dei)

๒. สิทธิเสรีภาพ (rights and freedom) เป็นหัวใจสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย สิทธิดังกล่าวต้องกำหนดในรัฐธรรมนูญและการบังคับกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร และข้าราชการประจำที่มีอำนาจตามกฎหมาย จะต้องยึดถือตัวบทกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของประชาชน เพราะถ้ามีการกระทำดังกล่าวก็เท่ากับละเมิดเจ้าของอำนาจอธิปไตย

๓. ความเสมอภาค (equality) ความเสมอภาคภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนเสมอภาคเท่ากันหมด หนึ่งในสิทธิลงคะแนนเสียงได้หนึ่งเสียง (one man one vote) ความเสมอภาคดังกล่าวนี้หมายถึงความเสมอภาคทางการเมือง และความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (equality before the law) การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลอันใดก็ตามถือว่าขัดต่อหลักการประชาธิปไตย

๔. หลักนิติธรรม (the rule of law) ได้แก่ การใช้กฎหมายในการบริหารประเทศ โดยกฎหมายดังกล่าวนี้ต้องผ่านกระบวนการร่างกฎหมายอย่างถูกต้อง และหลักของกฎหมายนั้นต้องเป็นกฎหมายที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและอำนาจอธิปไตยของประชาชน โดยกระบวนการยุติธรรม (due process of law) จะต้องเป็นไปตามครรลอง หลักนิติธรรม (the rule of law) จึงต่างจาก the rule by law ซึ่งหมายถึงการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศโดยไม่คำนึงถึงหลักการประชาธิปไตย และบ่อยครั้งก็กลายเป็นการบริหารงานโดยตัวบุคคล (the rule by men) มากกว่าหลักการประชาธิปไตย

๕. ค่านิยมและจิตวิญญาณความเป็นประชาธิปไตย (the democratic ethos) ซึ่งหมายถึงค่านิยมที่ได้รับการอบรมตั้งแต่ครอบครัว สถาบันการศึกษา และทางสังคม ให้มีความเชื่อและศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย มองคนอื่นด้วยสายตาที่เสมอภาค ทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณประชาธิปไตย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาและธำรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตย

๖. ความอดทนอดกลั้น (tolerance) ความใจกว้าง (open-mindedness) และความมีน้ำใจนักกีฬา (sporting spirit) ทั้งหมดนี้เป็นหัวใจสำคัญของสังคมประชาธิปไตย เพราะในสังคมประชาธิปไตยนั้นจะต้องยอมรับความแตกต่างทั้งในเชื้อชาติศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีจุดยืนและความคิดเห็นทางการเมืองของคนในสังคม การรู้แพ้รู้ชนะ เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่าง

ยิ่งนักปราชญ์ราชบัณฑิตและผู้มีประสบการณ์เพื่อนำมาประมวลใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ที่สำคัญอะไรที่ตนไม่ชอบ และไม่พอใจแต่ทราบเท่าที่ไม่กระทบต่อสิทธิของตนก็ต้องยอมให้สิ่งนั้นปรากฏอยู่ เพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคลภายใต้ระบบที่มีความเสมอภาค

๗. ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยคือกรรมวิธี (means) เพื่อเป้าหมายทางการเมืองแต่ขณะเดียวกันระบบประชาธิปไตยก็เป็นเป้าหมายอันสูงส่ง (noble end) ในตัวของมันเอง การมองว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นเฉพาะกรรมวิธีหรือ means จึงไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่า end คือ ผลประโยชน์จะตกต่อสังคมก็ตาม เพราะถ้าทำลายกระบวนการของความถูกต้องแม้จะส่งผลในทางบวกต่อสังคม แต่ถ้ามีผลกระทบในทางลบต่อระบบก็จะเป็นการทำลายเป้าหมายอันสูงส่งของระบบประชาธิปไตย อันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง ประชาธิปไตยจึงเป็นทั้งกรรมวิธี (means) และเป้าหมาย (end) ในตัวของมันเอง ทั้งสองส่วนนี้ต้องไปด้วยกัน

๘. ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงทั้งในนิติบัญญัติบริหาร และศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องตระหนักว่า ตนเป็นผู้ซึ่งได้รับอาณัติจากประชาชน ดังนั้น ผลประโยชน์สูงสุดจะต้องเป็นผลประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ การกระทำอันใดขัดต่อผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การนั้นย่อมไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องมีความรู้สึกว่สิ่งที่ตนทำอยู่นั้นเป็นการประกอบภารกิจศักดิ์สิทธิ์ (sacred mission) หรือหน้าที่อันสูงส่ง (noblesse oblige) เพื่อประชาชน เพื่อชาติและแผ่นดิน

๙. ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงทั้งในนิติบัญญัติบริหาร ตุลาการ จำเป็นอย่างยิ่งต้องยึดถือหลักจริยธรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งมารยาททางการเมือง โดยจะต้องกระทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ สุจริตคำนึงถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดต่อประชาชน ชาติและบ้านเมือง เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เพราะงานการเมืองเป็นงานอาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

๑๐. ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย การกระทำอันใดก็ตามต้องคำนึงถึงหลักการใหญ่ๆดังต่อไปนี้คือ ความถูกต้องตามกฎหมาย (legality) ความชอบธรรมทางการเมือง (legitimacy) ความถูกต้องเหมาะสม (decency) ความน่าเชื่อถือ (credibility) ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวจะทำให้งานที่รับผิดชอบอยู่นั้นประสบความสำเร็จ การมุ่งเน้นไปที่ตัวบทกฎหมายตามลายลักษณ์อักษรแต่เพียงอย่างเดียวเป็นสิ่งที่ไม่พอเพียง การกระทำอันใดที่ไม่เหมาะสมแม้จะถูกต้องตามกฎหมายก็จะขาดความชอบธรรมทางการเมือง อันจะส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในที่สุด

๑๑. การบริหารบ้านเมืองจะต้องอิงหลักธรรมาภิบาล (good governance) ซึ่งได้แก่ความชอบธรรมทางการเมือง (legitimacy) ความโปร่งใส (transparency) การมีส่วนร่วมของประชาชน (participation) ความรับผิดชอบเปิดให้ไต่เบียดได้ (accountability) และควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (efficiency and effectiveness) ซึ่งหมายถึงการกระทำนั้นต้องส่งผลในทางบวกทั้งในแง่ผลได้ (output) และผลลัพธ์ (outcome)

๑๒. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสามารถนำประเทศชาติและสังคมไปสู่ความเจริญ หรือไปสู่ความเสียหายในด้านต่างๆ ทั้งในแง่การเมือง สังคม เศรษฐกิจ อุดมการณ์ ศรัทธาและความเชื่อในระบบ ฯลฯ ต้องเป็นบุคคลที่เปี่ยมไปด้วยคุณสมบัติอันได้แก่ การมีอุดมการณ์ทางการเมือง (political ideology) การมีจริยธรรมทางการเมือง (political ethics) การมีความรู้ทางการเมือง (political knowledge) การมีประสาทสัมผัสทางการเมือง (political sense) และการเข้าใจอารมณ์ทางการเมือง (political mood) ของประชาชนอย่างถูกต้อง

ดังนั้น การบริหารประเทศยังต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมและคุณสมบัติอื่นๆ ที่กล่าวมา ๑๒ ข้อเบื้องต้น เพื่อจะดำรงไว้ซึ่งความชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่งบริหารและการใช้อำนาจอธิปไตย (moral authority) ผู้ใดก็ตามที่ขาดหลักการข้อที่ ๑๒ ดังกล่าวมานี้ย่อมจะเสียความชอบธรรมทางการเมืองในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งหากพิจารณาจากความหมายและหลักการจะเห็นได้ว่า ระบบประชาธิปไตยไม่ใช่เรื่องการเลือกตั้งแล้วยึดถือเอาผลการเลือกเพียงการเดียว แต่ยังมีองค์ประกอบอื่นเช่น ความมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การอยู่ในครรลองของหลักนิติธรรม และการแบ่งแยกอำนาจเพื่อถ่วงดุลและตรวจสอบได้และอื่น ๆ อีกหลายประการที่จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยครบถ้วนสมบูรณ์ตามรูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการ กล่าวโดยสรุป ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยจะต้องเข้าสู่ตำแหน่งอำนาจรัฐอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และมีความชอบธรรมทางการเมือง ต้องไม่เป็นผู้ซึ่งละเมิดกฎหมาย ลุแก่อำนาจกระทำการที่ขัดต่อหลักนิติธรรม มีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำที่ใช้อำนาจอธิปไตยอันสูงสุด โดยประชาชนให้ความไว้วางใจในความเป็นคนดี มีความเด็ดขาด ความเป็นผู้นำที่ใช้หลักเหตุและผลในการบริหารประเทศ รู้จักใช้คนให้ถูกกับงาน โดยคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม มาร่วมงานแต่ที่สำคัญที่สุด จะต้องไม่เป็นผู้ซึ่งใช้อำนาจอธิปไตยและการตะแบงเปลี่ยนแปลงกฎหมาย หาผลประโยชน์จากการฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยการใช้งบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้าง การเสนอโครงการที่เรียกว่า อภิมหาโครงการ หรือกลเม็ดเด็ดพรายใดเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน รวมทั้งตำแหน่งอำนาจและสถานะทางสังคมที่ไม่สอดคล้องกับความเหมาะสมแก่พรรคพวก และญาติโกโหติกา ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยไม่ได้

สามารถจะอ้างไว้ซึ่งประชาธิปไตย-ธรรมาภิบาล อาจจะสามารถอยู่ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ผลสุดท้ายก็ไม่สามารถหนีสังคมนิยมแห่งโลกคือกฎแห่งกรรมได้ ผลที่ตามมาคือการตกจากตำแหน่งอำนาจ การสูญเสียทรัพย์สินศฤงคาร เกียรติยศชื่อเสียงของตนเองและวงศ์ตระกูล ของบุคคลนั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้น ซึ่งมีตัวอย่างมากมายในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ

บริษัทมหาชนจำกัด³ ถูกกำหนดขึ้นโดยพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีข้อกำหนดให้บริษัทซึ่งดำเนินธุรกิจอยู่แล้ว สามารถนำหุ้นจำนวนหนึ่งของบริษัทออกจำหน่ายให้ประชาชนทั่วไปได้ และประชาชนผู้ซื้อหุ้นจึงเป็นเจ้าของกิจการนั้นตามสัดส่วนของหุ้นที่ถืออยู่. และหุ้นนี้อาจขายให้ผู้อื่นได้ตามราคาหุ้นในแต่ละวันผู้ที่ดำเนินการขายและซื้อหุ้นของบริษัทจำกัด (มหาชน) คือ ตลาดหลักทรัพย์ กฎและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขายหุ้นต่อประชาชนจะถูกกำหนดตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยมี**คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์คอยกำกับดูแล** โดยในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Limited Company แล้วย่อได้เป็น Plc หรือ PLC (Public Limited Company) เพื่อแสดงว่าเป็นบริษัทจำกัด ประเภทมหาชน แตกต่างไปจากบริษัทประเภทprivate หรืออาจย่อว่า Pcl หรือ PCL (Private Company Limited)ซึ่งแต่เดิมนั้น บริษัทมหาชนถูกกำหนดให้ต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 100 คน และต้องมีผู้ถือหุ้นรายย่อยถือหุ้นอย่างน้อย ๕๐% ของทุนจดทะเบียน แต่หลังจากประกาศใช้พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว เงื่อนไขของการมีผู้ถือหุ้นดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป และกำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดจะมีผู้ถือหุ้นกี่คนก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า ๑๕ คน เท่านั้น

ส่วนประกอบสำคัญของ บริษัทมหาชนจำกัด

- โครงสร้างของบริษัทมหาชน ถือหุ้นหรือก็คือเจ้าของ แต่จะไม่ได้มีสิทธิในการเข้าไปดูแลงานของบริษัทโดยตรง แต่จะเลือกกลุ่มคนที่เข้าไปบริหารแทนหรือ " Board of Directors" หรือ "คณะกรรมการผู้บริหาร" ผ่านทางการประชุมที่เรียกว่า "การประชุมผู้ถือหุ้น" จากนั้น Board of Directors ก็จะมีการจัดประชุมที่เรียกว่าการ "ประชุมบอร์ดผู้บริหาร" หรือเรียกกันสั้นๆว่าประชุมบอร์ด และเลือกตัวแทนที่เรียกว่า Representative director หรือที่ภาษาชาวบ้านอย่างเราๆ เรียกกันว่า CEO หรือ MD ที่มาทำหน้าที่บริหารงานและดูแลพนักงาน

³ นโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย , หลักนิติธรรมกับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์

- กฎหมายกำหนดว่าต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า ๕ คน และกรรมการไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งจะต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

- บริษัทมหาชน เป็นนิติบุคคลที่ระดมทุนเพื่อนำเงินเหล่านั้นไปลงทุน โดยผ่านการเห็นชอบของที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยที่บริษัททำการออกหุ้น สิทธิในการเป็นเจ้าของบริษัทคือผู้ถือหุ้น และบริษัทรวบรวมเงินเหล่านี้ไปใช้ในการขยายกิจการ เป็นสาเหตุให้เจ้าของธุรกิจต่างก็อยากเอาธุรกิจของตัวเองเข้าตลาดหุ้น เพราะว่าทำให้ระดมทุนได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าการกู้เงินจากธนาคารทั่วไป

- บริษัทมหาชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการระดมทุนจากประชาชนโดยการซื้อหุ้น และจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของเงินปันผล

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์มุ่งหวังให้กลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้ตามมาตรฐานสากล โดยในที่นี้ใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ The Organisation for Economic and Co-operation (OECD) เป็นแนวทางหลัก และใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนเป็นส่วนประกอบ เพื่อการเป็นองค์กรที่น่าเชื่อถือ มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกิจการ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่องค์กรอื่นในตลาดทุนไทย

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์จึงเห็นความสำคัญและได้ดำเนินงานโดยยึดถือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นแนวทางมาโดยตลอด คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ได้อนุมัตินโยบายการกำกับดูแลกิจการฉบับนี้ เพื่อให้มีความชัดเจนในการสื่อสารถึงแนวทางในการปฏิบัติงานของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเนื้อหาแบ่งเป็น ๓ หมวด ได้แก่

๑. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ยึดมั่นดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบและกำกับดูแลให้การดำเนินงานของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ฯ มีความโปร่งใส และเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม โดยมีแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มตามรายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในจรรยาบรรณ

๒. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้จัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพอันจะช่วยให้สามารถสื่อสารข้อมูลสำคัญไปยังผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็ว โดยคำนึงถึงความ

เหมาะสมในการรับรู้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ ในการดำเนินกิจการของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์ฯ อาทิ การพัฒนาสินค้าและบริการ การออกหรือปรับปรุงกฎระเบียบ จะมีการศึกษาผลดีผลเสียของการดำเนินการดังกล่าว ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้เสีย

๓. บทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ จะมีการปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ มีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย กำกับดูแลและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ และปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ฯ โดยผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ มีหน้าที่บริหารกิจการของตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้เป็นไปตามนโยบายและระเบียบข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ฯ และมติของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดไว้ในกฎบัตรของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้อนุมัติจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุเนื้อหาเกี่ยวกับ องค์ประกอบและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ หน้าที่ของคณะกรรมการและประธานกรรมการ การประชุมคณะกรรมการ การประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ค่าตอบแทนกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง และบุคลากร ฯลฯ

นอกจากนี้ เพื่อธำรงไว้ซึ่งความไว้วางใจของสาธารณชนในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยมีหน้าที่หลักในการดูแลให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ถูกต้อง เที่ยงตรง และโปร่งใส ตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงกำหนดข้อปฏิบัติเป็นจรรยาบรรณไว้ให้กรรมการ อนุกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา และพนักงานของตลาดหลักทรัพย์ฯ และบริษัทย่อย ยึดถือเพื่อเป็นหลักการและคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติงาน โดยมีเนื้อหาสำคัญ ไว้ในหลักจรรยาบรรณ ดังนี้ ๑. จรรยาบรรณในการดำเนินกิจการ ๒. จรรยาบรรณของกรรมการ อนุกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษา ๓. จรรยาบรรณของพนักงาน

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)⁴ เป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ

⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ,e-mail: administrator@opdc.go.th

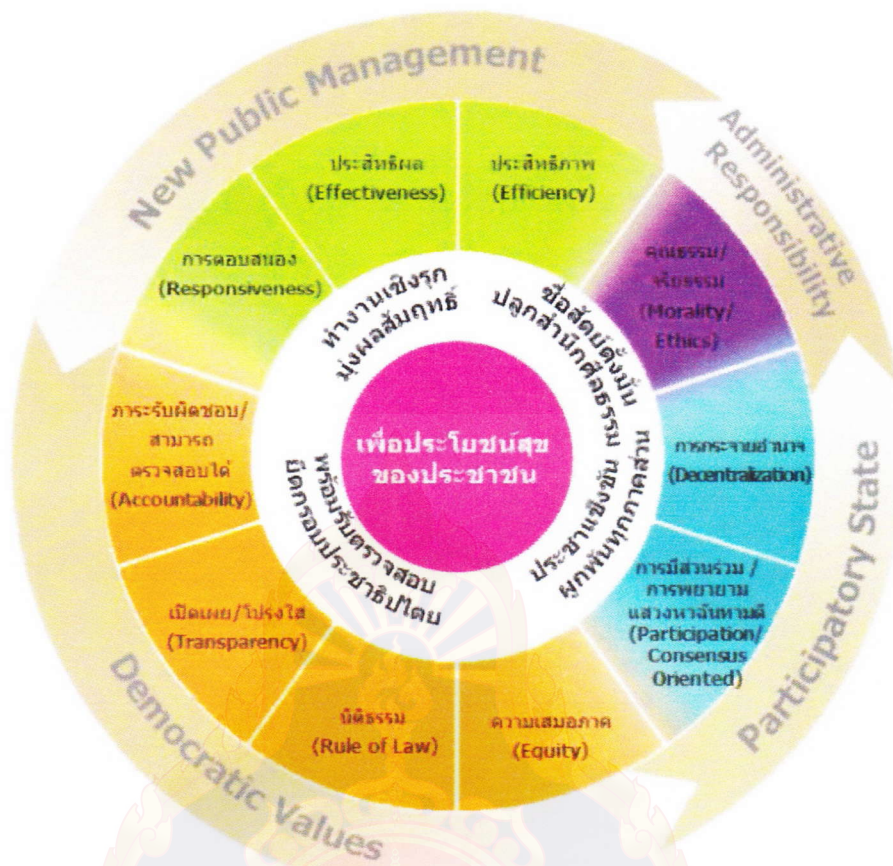
บ้านเมืองที่ดีพ.ศ. ๒๕๔๖ และ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ เห็นชอบแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน ตามที่ ก.พ.ร. เสนอ โดยที่หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (CG Framework) เป็นส่วนหนึ่งในข้อเสนอแผนการส่งเสริม ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแล้ว ประกอบด้วย ๔ หลักการสำคัญ และ ๑๐ หลักการย่อย ดังนี้

๑. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย ๓ หลักการย่อย

๑.๑ ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก และลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

๑.๒ ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม

๒. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย ๔ หลักการย่อย

๒.๑ ภาระรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และการให้คุณให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

๒.๒ เปิดเผยและโปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

๒.๓ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียฝ่ายต่างๆ

๒.๔ ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติภาษา เพศ อายุสภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

๓. ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย ๒ หลักการย่อย

๓.๑ การมีส่วนร่วมและการพยายามแสวงหาฉันทามติ (Participation and Consensus Oriented) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาและประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานและร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

๓.๒ การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคส่วนอื่นๆในสังคม

๔. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วย ๑ หลักการย่อย

๔.๑ คุณธรรมและจริยธรรม (Morality and Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำคัญสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย ๘ ประการ (I AM READY) ได้แก่

- I – Integrity ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- A - Activeness ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ
- M – Morality มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม
- R – Responsiveness คำนึงถึงผลประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง
- E – Efficiency มุ่งเน้นประสิทธิภาพ
- A – Accountability ตรวจสอบได้
- D – Democracy ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย
- Y – Yield มุ่งผลสัมฤทธิ์

หลักธรรมาภิบาล หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพัน ๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมือง และสังคม อย่างมีความสงบสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนา สังคมให้มีความยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาล มีการนำมาปรับประยุกต์ใช้บริหารงานในองค์กรธุรกิจปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะช่วยส่งเสริมองค์กรภาคธุรกิจให้มีศักยภาพ และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านต่าง ๆ และสามารถสร้างภาพลักษณ์ สร้างความศรัทธา และความเชื่อมั่นในสังคม อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อกัน ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติต่อกันระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

หลักธรรมาภิบาล ยังต้องประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน หลักประชาธิปไตย อันเป็นสามเสาหลักที่จะช่วยพัฒนาสังคม และภาคธุรกิจทั้งระบบให้มีคุณภาพ เป็นรูปธรรม อย่างถาวรและยั่งยืนตลอดไป

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance :CG)⁵

คำว่า "การกำกับดูแลกิจการ" มีชื่อเรียกอื่นที่อาจได้ยินในบริบทต่าง ๆ เช่น ธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล หรือ Corporate Governance หรือ CG ซึ่งอาจพูดรวม ๆ มีความหมายเหมือนกันว่า หมายถึง การบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ในกรณีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะเห็นความสำคัญของ CG ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าร่วมบริหารจัดการบริษัทได้อย่างใกล้ชิด จึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจให้เป็นกรรมการเพื่อเข้าไปควบคุมดูแลผู้บริหารบริษัทอีกทอดหนึ่ง การที่จะเกิดความมั่นใจและไว้วางใจกันเป็นทอด ๆ เช่นนี้ได้ ก็จะต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือ กรรมการต้องทำหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบริษัท และผู้ถือหุ้นอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ตำแหน่งในการหาประโยชน์หรือฉวยโอกาสจากบริษัท ดูแลผู้บริหารและฝ่ายจัดการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินลงทุนที่ใส่เข้ามาในบริษัท ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้สิทธิผู้ถือหุ้นรับทราบข้อมูลของบริษัท ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงตรวจสอบการทำงานของกรรมการและผู้บริหาร

⁵ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ

การที่บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการ ย่อมส่งผลดีทั้งกับบริษัท และกับตลาดทุนโดยรวม ดังนี้

๑. ประโยชน์ต่อบริษัท ได้แก่ สามารถระดมทุนได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม การมีต้นทุนการเงินที่เหมาะสม ช่วยลดต้นทุนการผลิตทำให้สามารถแข่งขันได้
๒. ประโยชน์ต่อตลาดทุนโดยรวม ได้แก่ สร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความต้องการซื้อ เพิ่มสภาพคล่อง และระดับราคา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการระดมทุนของบริษัท

มาตรฐานสากลด้านการกำกับดูแลกิจการ

มาตรฐานสากลด้านการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งใช้เป็นบรรทัดฐานในหลายประเทศ คือ OECD Principles of Corporate Governance และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยในปี ๒๕๔๙ ได้เสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้แก่บริษัทจดทะเบียน ซึ่งเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD ซึ่งต่อมาได้มีการปรับปรุงอีกครั้งในปี ๒๕๕๕ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard) โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๕ หมวด ดังนี้

๑. สิทธิของผู้ถือหุ้น

หลักการ: ผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของโดยควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตนและมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน

๒. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน

หลักการ: ผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมทั้งผู้ถือหุ้นต่างชาติ ควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและเป็นธรรม ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิควรมีโอกาสได้รับการชดเชย

๓. บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย

หลักการ: ผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัทตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสีย ในการสร้างความมั่งคั่ง ความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ

๔. การเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส

หลักการ: คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มีใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ

๕. ความรับผิดชอบต่อกรรมการ

หลักการ: คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

การประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการ

ตลาดทุนไทยถูกประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการโดยหลายหน่วยงานต่างประเทศ เช่น โครงการ CG-Rosc โดย World Bank CG Watch โดย Asian corporate Governance Association ร่วมกับ CLSA Asia-Pacific Markets ซึ่งผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า ตลาดทุนไทยเป็นผู้นำของภูมิภาคและประสบความสำเร็จอย่างสูงด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากมีการยกระดับมาตรฐานต่าง ๆ ด้วยการแก้ไขกฎหมาย กฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ รวมถึงการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น

นอกจากนี้ การประเมินการกำกับดูแลกิจการรายบริษัทจดทะเบียนโดยหน่วยงานภายในประเทศ ได้ช่วยทำให้เกิดพัฒนาการของบริษัทจดทะเบียนในการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ ให้เป็นมาตรฐานสากล เช่น โครงการการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน (CGR) โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย โครงการประเมินคุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น โดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย เป็นต้น

หลังจากมีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านตลาดทุน ก.ล.ต. อาเซียน หรือ ASEAN Capital Market Forum เรียกกันสั้น ๆ ว่า ACMF ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเชื่อมโยงตลาดทุนอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบและมาตรฐานกลางของตลาดทุนในกลุ่มอาเซียน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการกำกับดูแลกิจการ (“CG”) ของบริษัทจดทะเบียนในอาเซียนให้ทัดเทียมกับสากลด้วย ดังนั้น ACMF จึงได้เริ่มดำเนินโครงการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียนหรือ ASEAN CG Scorecard

บริษัทจดทะเบียน เพื่อให้ผู้ลงทุนต่างประเทศมีข้อมูลเกี่ยวกับ CG. ของบริษัทในอาเซียนประกอบการตัดสินใจลงทุน

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี ๒๕๖๐

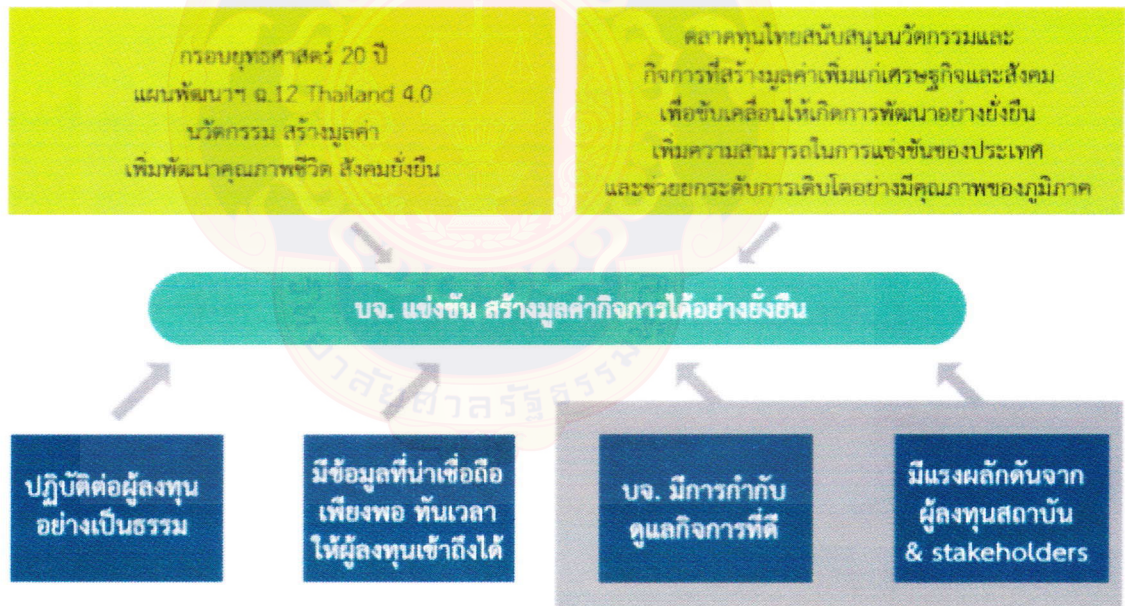
ตลาดทุนไทยได้ใช้หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนด เป็นกลไกสำคัญ ในการเสริมสร้าง CG ในบริษัทจดทะเบียนมาตั้งแต่ต้นจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ในช่วงแรก ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกหลัก CG ๑๕ ข้อ และต่อมาพัฒนาเป็นหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยแบ่งเป็น ๕ ข้อ ตาม OECD Principles ที่ใช้ในขณะนั้น และเพื่อผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีดังกล่าว สำนักงานได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลในแบบ ๕๖-๑ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการนั้นบนหลัก “Comply or Explain” และสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการไทยได้ประเมินการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการนั้นจากข้อมูลที่เปิดเผย (Corporate Governance Report: CGR) โดยแสดงผลประเมินเป็น ๑-๕ ดาว และเปิดเผยรายชื่อบริษัทที่ได้ ๓ ดาวขึ้นไป การประเมินดังกล่าวเป็นแรงกระตุ้นอย่างดีให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสำคัญกับการพัฒนา CG ให้มีคะแนนสูงขึ้น และเมื่อรวมกับมาตรการส่งเสริมสนับสนุน การอบรม การให้รางวัลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสำนักงาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ภาพรวม CG ของบริษัทจดทะเบียนไทยดีขึ้น จนอยู่ในระดับผู้นำของตลาดในภูมิภาคนี้

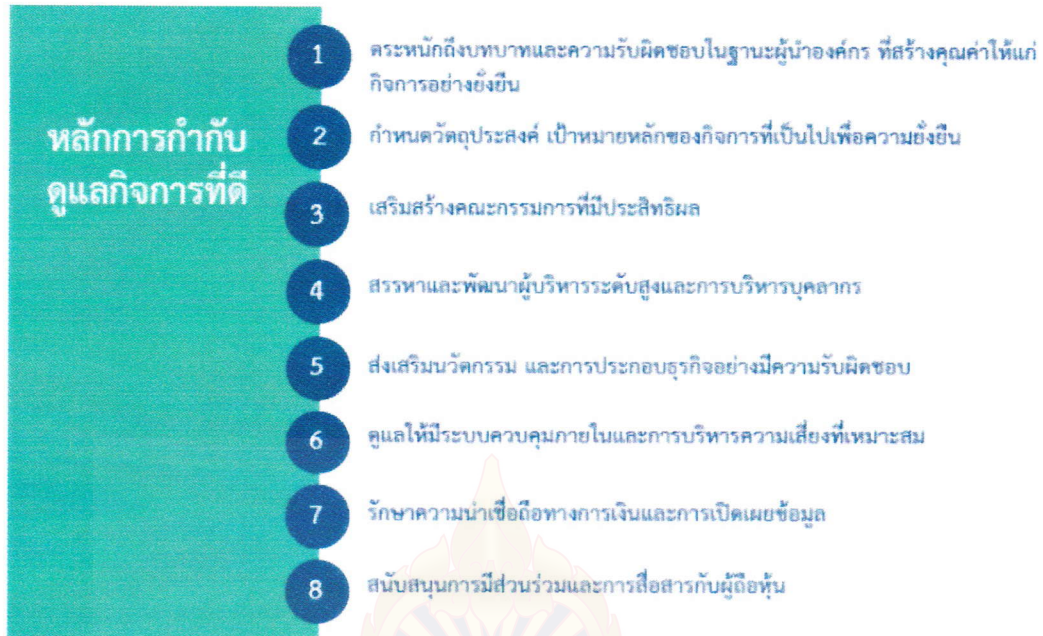
แม้การดำเนินการที่ผ่านมาของไทยจะประสบความสำเร็จด้วยดี แต่การพัฒนา CG ต่อไป มีความท้าทาย คือปัญหาความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมของโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ระบบทุนนิยม และการขยายตัวของภาคธุรกิจ จึงทำให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับสากล ในประเทศ และผู้ลงทุนต่าง ๆ ได้เรียกร้องให้บริษัทมีความรับผิดชอบต่อทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการมี CG ที่ดี

สำนักงานจึงเห็นความจำเป็นในการออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีใหม่เพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการ ซึ่งมีบทบาทผู้นำที่รับผิดชอบต่อในกลไกบรรษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียน โดยหลักปฏิบัติดังกล่าวจะบูรณาการประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าไปอยู่ในกระบวนการทางธุรกิจ

ตั้งแต่การกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ กระบวนการดำเนินงาน การติดตามและการรายงาน เพื่อให้คณะกรรมการสามารถใช้เป็นกรอบในการกำกับดูแลให้บริษัทจดทะเบียนดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และเป็นไปเพื่อการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน

ความแตกต่างระหว่างหลักการบริหารกิจการที่ดีและหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี ๒๕๕๕⁶

เนื้อหาส่วนใหญ่ได้นำมาจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี ๒๕๕๕ อยู่แล้ว แต่นำเสนอในบริบทหน้าที่ของคณะกรรมการในแต่ละกระบวนการประกอบธุรกิจ ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจการ การกำหนดกลยุทธ์ แผนการดำเนินงาน การประกอบธุรกิจ การดูแลและพัฒนาคน การบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ตลอดจนการรายงาน รวมทั้งบูรณาการประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเข้าไปอยู่ในกระบวนการทางธุรกิจ ทั้งนี้ หลักการบริหารกิจการที่ดียังคงคำนึงถึงหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD โดยมีประเด็นที่เพิ่มขึ้นจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี ๒๕๕๕ คือ

๑. เน้นบทบาทของผู้นำที่ต้องรับผิดชอบของคณะกรรมการ โดยมีการแบ่งบทบาทระหว่างคณะกรรมการและ ฝ่ายจัดการอย่างชัดเจน โดยเพิ่มความชัดเจนของบทบาทความเป็นผู้นำของคณะกรรมการ และการแบ่งบทบาทระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) เรื่องที่คณะกรรมการควรดูแลให้มีการดำเนินการ ๒) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาพร้อมกับฝ่ายจัดการ โดยติดตามให้มั่นใจว่า ฝ่ายจัดการได้ไปดำเนินการตามที่ได้พิจารณาร่วมกันไว้ และ ๓) เรื่องที่คณะกรรมการควรให้ฝ่ายจัดการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการ

⁶ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ cg@sec.or.the-mail , www.cgthailand.org 2556

๓. สิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตย และการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance: CG.Code) ⁷

หลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความเชื่อมั่นในตลาดทุน โดยได้พัฒนาเรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance: CG.Code) หรือ CG. อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ในปี ๒๕๕๕ รัฐบาลได้ประกาศให้เป็น “ปีบริษัทภิบาล” และได้จัดตั้ง “คณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติ” โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมเป็นกรรมการเพื่อขับเคลื่อนเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือ CG ให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จะเห็นความสำคัญของ CG ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าร่วมบริหารจัดการบริษัทได้อย่างใกล้ชิด จึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจให้เป็นกรรมการเพื่อเข้าไปควบคุมดูแลผู้บริหารบริษัทอีกทอดหนึ่ง การที่จะเกิดความมั่นใจและไว้วางใจกันเป็นทอด ๆ เช่นนี้ได้ ก็จะต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือ กรรมการต้องทำหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบริษัท และผู้ถือหุ้นอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ตำแหน่งในการหาประโยชน์หรือฉวยโอกาสจากบริษัท ดูแลผู้บริหารและฝ่ายจัดการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่างบเงินลงทุนที่ใส่เข้ามาในบริษัท ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้สิทธิผู้ถือหุ้นรับทราบข้อมูลของบริษัท ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงตรวจสอบการทำงานของกรรมการและผู้บริหาร อีกด้วย

การประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการ

ตลาดทุนไทยถูกประเมินด้านการกำกับดูแลกิจการโดยหลายหน่วยงานต่างประเทศ เช่น โครงการ CG-Rosc โดย World Bank CG Watch โดย Asian corporate Governance Association ร่วมกับ CLSA Asia-Pacific Markets ซึ่งผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า ตลาดทุนไทยเป็นผู้นำของภูมิภาคและประสบความสำเร็จอย่างสูงด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากมีการยกระดับมาตรฐานต่าง ๆ ด้วยการแก้ไขกฎหมาย กฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ รวมถึงการกำกับดูแลที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น

⁷ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

e-mail : cg@sec.or.th , www.cgthailand.org 2556

นอกจากนี้ การประเมินการกำกับดูแลกิจการรายบริษัทจดทะเบียนโดยหน่วยงานภายในประเทศ ได้ช่วยทำให้เกิดพัฒนาการของบริษัทจดทะเบียนในการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ ให้เป็นมาตรฐานสากล เช่น โครงการการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน (CGR) โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย โครงการประเมินคุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น โดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย เป็นต้น

หลังจากมีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านตลาดทุน ก.ล.ต. อาเซียน หรือ ASEAN Capital Market Forum เรียกกันสั้น ๆ ว่า ACMF ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อเชื่อมโยงตลาดทุนอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบและมาตรฐานกลางของตลาดทุนในกลุ่มอาเซียน ซึ่งรวมถึงการยกระดับการกำกับดูแลกิจการ (“CG”) ของบริษัทจดทะเบียนในอาเซียนให้ทัดเทียมกับสากลด้วย ดังนั้น ACMF จึงได้เริ่มดำเนินโครงการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียนหรือ ASEAN CG Scorecard บริษัทจดทะเบียน เพื่อให้ผู้ลงทุนต่างประเทศมีข้อมูลเกี่ยวกับ CG ของบริษัทในอาเซียนประกอบการตัดสินใจลงทุน

CG Code เป็นหลักปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการบริษัท โดยมุ่งหวังให้กิจการมีผลประกอบการที่ดี โดยคำนึงถึงความต่อเนื่องในระยะยาว มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถปรับตัวได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งบทบาทความเป็นผู้นำของคณะกรรมการตาม CG Code นี้ ครอบคลุมตั้งแต่

- (๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของกิจการที่เป็นไปเพื่อสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน
- (๒) การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการมีคณะกรรมการที่เอื้อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดูแลและพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีความสามารถ ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อ
- (๓) การติดตามและเปิดเผยข้อมูล โดยดูแลให้มีระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม การรักษาความน่าเชื่อถือทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ตลอดจนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น

ก.ล.ต. คาดหวังว่า คณะกรรมการบริษัทจะนำหลักปฏิบัติ CG Code ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพทางธุรกิจ (apply or explain) โดยหากเรื่องใดที่คณะกรรมการพิจารณาด้วยความรอบคอบและระมัดระวังแล้วเห็นว่า ยังไม่เหมาะสมที่จะนำไปปรับใช้ ก็ให้อธิบายเหตุผลหรือมาตรการทดแทน และ

ก.ล.ต. ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Code: CG Code) สำหรับบริษัทจดทะเบียน ฉบับใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมุ่งเน้นบทบาทการเป็นผู้นำองค์กร นำพาธุรกิจไปสู่การเจริญเติบโตด้วยการสร้างคุณค่ากิจการอย่างยั่งยืน

บริษัทจดทะเบียนไทยมีพัฒนาการด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาโดยตลอด โดยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ใช้อยู่เดิมนั้นในเรื่องการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ผู้ลงทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบธุรกิจ แต่เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนต้องเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้น ทั้งเรื่องการสร้างผลตอบแทนให้กับธุรกิจ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี รวมทั้ง ความคาดหวังความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น คณะกรรมการบริษัทในฐานะผู้นำที่ต้องรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจ (governance body) จึงต้องดูแลให้บริษัทมีกลไกที่จะดูแล (govern) ให้การตัดสินใจและการดำเนินงานต่าง ๆ ของทุกคนในองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ธุรกิจปรับตัว เติบโต และสร้างคุณค่าให้แก่กิจการควบคู่ไปกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม

Dr. Faustina Pererira, Advocate of the Supreme Court of Bangladesh and Director of the Human Rights and Legal Services (HRLS), BRAC ได้แสดงปาฐกถาในเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศได้มีบทบัญญัติเพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล เสมือนหนึ่งเส้นเลือดหลักที่คอยหล่อเลี้ยงให้การปกครองรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวให้เข้าใจโดยง่ายก็คือ ยิ่งรัฐมีสิ่งเหล่านี้มากเท่าไร ก็จะเป็นรัฐที่มีสุขภาพดี (Healthy State) มากเท่านั้น

สิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล ถือเป็นสี่เสาหลักของโครงสร้างทางสังคมทุกระดับ โดยสามารถเปรียบเทียบได้กับโครงสร้างของโรงงาน ที่ประกอบด้วยแสงอาทิตย์, น้ำ, ที่ดิน และอากาศ สิทธิและเสรีภาพ ก็เปรียบเสมือน แสงอาทิตย์และอากาศ เป็นสิ่งที่ไม่มิตัวตน เราสามารถเพียงมองเห็นและรู้สึกและเชื่อมั่นว่ามีอยู่จริง ส่วนประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ก็เปรียบเสมือนดินและน้ำ เป็นสิ่งที่สามารถมองเห็น จับต้องและแสดงให้เห็นได้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถทำอะไรต่างๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าว トラบเท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

การที่จะเสริมสร้างสิทธิ เสรีภาพ ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล ให้เติบโตอย่างมั่นคงนั้น จะต้อง มีบทบัญญัติที่รองรับไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งในกลุ่มผู้ปกครอง นักการเมือง ข้าราชการ พนักงานของรัฐและประชาชนทั่วไป การส่งเสริมประเด็นต่างๆ เหล่านี้ผ่านทาง เว็บไซต์และสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รัฐจะต้องฟังเสียงคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในสังคม กระแสการ เปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันทำให้สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น หรือ สิทธิที่จะหลุดพ้นจากความยากจน เป็นสิ่งที่รัฐควรกระทำให้เกิดขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีตัวอย่างความสำเร็จของอดีตประธานาธิบดี Mary Robinson ของ ไอร์แลนด์ ที่ชูเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นตัวนำในการดำเนินงานและบริหารประเทศ

ความยากจนนั้น เกิดจากความล้มเหลวของระบบการบริหารงานและการดำเนินนโยบาย สาธารณะของรัฐ คนจนกลุ่มใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนา จะไม่สามารถเข้าถึง หรือเข้าถึงได้น้อย ไม่ว่าจะ เป็นด้านความยุติธรรม สิทธิในสินทรัพย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน สิทธิด้านการศึกษา ทำให้ประชากรเหล่านี้มีทักษะและมีมือแรงงานต่ำ ขาดโอกาสในการทำงานที่ดี มีรายได้สูง กลายเป็น ปัญหาของสังคม เช่น ผู้ก่อคดีอาชญากรรม หรือความรุนแรงต่างๆ ส่งผลต่อคุณภาพของประชาธิปไตยของ ประเทศ กล่าวคือ เมื่อคนยังยากจนนักการเมืองก็ใช้เงินซื้อเสียงกับคนเหล่านี้ เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทาง การเมือง แล้วอ้างว่าตนเองมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้น การสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง ก็คือ การสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อให้พวกเขาสามารถตัดสินใจในการเลือกตั้งโดยไม่ถูก ชี้นำด้วยเงิน หรือการสัญญาว่าจะให้สิ่งตอบแทนของนักการเมือง

สำหรับประเทศไทย แม้จะมีจุดยืนที่เข้มแข็งด้านประชาธิปไตย ซึ่งเป็นที่ประจักษ์จากการยื่นหยัด ในการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ในห้วงเวลาที่ผ่านมา หากมองในระดับประเทศแล้ว สิทธิ เสรีภาพ และความโปร่งใสของภาครัฐเป็นสิ่งที่ต้องผลักดันให้บรรลุผลในภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ และขยายออกไปถึงภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและระดับโลก ผ่านกลไกต่างๆ มิใช่เพียงด้านศาล หรือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเท่านั้น ตลอด ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้มีการเสวนาถึงความเป็นไปได้ถึงการจัดตั้งคณะกรรมการ หรือศาลด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย แปซิฟิก ซึ่งมีหัวข้อสนทนาที่หลากหลาย เช่น อวูรนิวเคลียร์ สิทธิสตรี ชนพื้นเมือง การปลดปล่อยเอกราช การพัฒนา โลกาภิวัตน์ และกฎระเบียบด้านการค้า แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีกรณีเคลื่อนไหวที่จริงจังนักสำหรับ เรื่องนี้ ให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

๔. บทสรุป

"แนวโน้มเศรษฐกิจและทิศทางการลงทุน ปี ๒๕๖๑ : อนาคตประเทศไทย เปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย"⁸

ประเทศไทยควรเดินหน้าสู่การเลือกตั้งและกลับคืนประชาธิปไตย และ สิ่งนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจไทยในอนาคตโดยเฉพาะความเชื่อมั่นของนักลงทุน

ในปี ๒๕๖๑ เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องและมีแรงส่งเศรษฐกิจที่สมดุลขึ้น โดยแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจ มาจากการส่งออกสินค้าและการท่องเที่ยวที่ดีขึ้นต่อเนื่องตามเศรษฐกิจคู่ค้าที่ขยายตัวชัดเจน การใช้จ่ายภาคเอกชนที่ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเริ่มกระจายตัวมากขึ้น รวมทั้งแรงกระตุ้นจากภาครัฐที่มีแนวโน้มแรงขึ้นโดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้การลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้นตาม สำหรับอัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มทยอยปรับเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวต่อเนื่อง ต้นทุนที่มีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันและผลต่อเนื่องของการขึ้นภาษีสรรพสามิตในบางรายการสินค้าเมื่อปลายปี ๒๕๖๐

การประเมินตัวเลขจีดีพี และตัวเลขเศรษฐกิจของไทยและของโลกในปี ๒๕๖๑ ภาพรวมของเศรษฐกิจจะขยายตัวต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยที่อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจโลกอยู่ที่ระดับ ๓.๗ % เศรษฐกิจสหรัฐขยายตัวได้ในระดับ ๒.๒-๒.๓ % ผลจากตลาดแรงงานฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่ง การกระตุ้นขึ้นของภาคการบริโภค และการลงทุนของภาคเอกชน

การลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มดีขึ้นจากปีก่อนโดยเฉพาะการลงทุนของกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการส่งออกสินค้าแต่โดยรวมยังอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการที่ปรับดีขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์สอดคล้องกับการนำเข้าสินค้าทุน ขณะที่การลงทุนในหมวดก่อสร้างหดตัวจากปีก่อนเล็กน้อย ทั้งนี้ การลงทุนภาคเอกชนที่ขยายตัวในระดับต่ำส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ผู้ประกอบการบางส่วนยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่ ประกอบกับบางส่วนรอความชัดเจนของ พ.ร.บ. เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) อย่างไรก็ดี คาดว่าในระยะข้างหน้า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและการดำเนินการโครงการ EEC ที่ชัดเจนขึ้นหลังจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเห็นชอบร่าง พ.ร.บ. เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย จะช่วยกระตุ้นให้การลงทุน ภาคเอกชนเพิ่มขึ้นได้

⁸ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ คอลัมนิสต์ประจำคอลัมน์ "พลวัตเศรษฐกิจ" .นสพ.กรุงเทพธุรกิจ

กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ยังกระจายตัวไม่ทั่วถึง อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ยังมีอัตราการใช้กำลังการผลิตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ๓ ปีย้อนหลัง เช่น อุตสาหกรรมเครื่องหนัง เพอร์นิเจอร์ และ สิ่งทอ ขณะเดียวกันรายได้ และผลประโยชน์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่กระจายมายังกิจการขนาดกลาง และขนาดเล็กและประชาชนโดยทั่วไปมากนัก

ภาคอุตสาหกรรมโลกโดยรวมจะปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง สะท้อนผ่านการเติบโตของดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อในภาคการผลิตของโลก (Global Manufacturing PMI) ล่าสุด ปัจจัยนี้สนับสนุนอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมของไทย ส่งผลให้กำลังการผลิตในภาพรวมของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยดึงดูดเม็ดเงินการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม

ดังนั้น จากภาพรวมของ "แนวโน้มเศรษฐกิจและทิศทางการลงทุน ปี ๒๕๖๑ : อนาคตประเทศไทย เปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย" จึงเห็นได้ว่าภาคธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานสำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะความเชื่อมั่นของนักลงทุน ด้วยหลักการและเหตุผลของธรรมาภิบาล(Good Governance) อันเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับเป็นสากลว่า เป็นระบบที่ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและที่สำคัญเป็นไปอย่างโปร่งใส น่าเชื่อถือและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการบริหารจัดการ และการทำงานในองค์กร อีกทั้งเป็นการจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามจิตสำนึก และวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ดี หลักการที่หลายองค์กรได้ให้ความสำคัญในการนำมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถ บรรลุเป้าหมายและพันธกิจที่กำหนดไว้

การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจ สรุปได้ว่า การบริหารจัดการองค์กรธุรกิจนั้น ต้องมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาพนักงานในทุกส่วนขององค์กร ให้มีพื้นฐานจิตใจที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ มีส่วนร่วม การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ขององค์กร ไม่ให้สิ้นเปลืองและให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ด้วยการนำสามเสาหลัก อันประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักประชาธิปไตย สู่หลักธรรมาภิบาล มาบริหารราชการบ้านเมืองที่ดี และองค์กรบริหารภาคธุรกิจ จึงเป็นการบริหารราชการ และบริหารภาคธุรกิจ เพื่อบรรลุเป้าหมายให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ ทั้งมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ และภาคธุรกิจเอกชน ควบคู่กันไปให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ และการบริหารภาคธุรกิจเอกชนอย่างสม่ำเสมอ

การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นของรัฐและธุรกิจเอกชนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ นำสังคมให้ได้ทุกมิติในการดำเนินกิจกรรมของสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ จะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ อธิบายได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตาม และตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์กร เพราะการสร้างธรรมาภิบาลอันเป็นแก่นแท้ในการบริหารให้เกิดขึ้นในองค์กรย่อมก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารภาครัฐ และภาคเอกชนในภาพรวมของเศรษฐกิจ

ตลาดทุนมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ⁹ โดยไม่เพียงเป็นแหล่งระดมทุนให้แก่ภาครัฐและเอกชน ช่วยเสริมสร้างความสมดุลให้แก่ระบบการเงินเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และเป็นช่องทางการออมการลงทุนของประชาชนอีกด้วย และเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีอิทธิพล การปรับตัวและพัฒนาในทุกด้านของตลาดทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าสู่มาตรฐานสากล หากต้องการเติบโตและอยู่ได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานของตลาดทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องไม่ละเลยประโยชน์และผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ใช่เพื่อผลกำไรทางธุรกิจหรือประโยชน์เฉพาะแก่บุคคลบางกลุ่มอีกต่อไป ดังนั้น กลยุทธ์ในการดำเนินงานจึงต้องกว้างไกลออกไปรวมถึงสังคม สิ่งแวดล้อม และโลกที่เราอยู่ด้วย นั่นคือ เป้าหมายตลาดทุนที่ต้องมี “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Sustainability Development: SD) และการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance :CG) ของตลาดทุนควบคู่กันไป อันจะส่งผลสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้ถาวรและยั่งยืนตลอดไป.

⁹ บริษัทมหาชนจำกัด , นโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บรรณานุกรม

วิทยากร เชียงกูร , รองศาสตราจารย์,หลักการของระบอบประชาธิปไตย

,<https://witayakorclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic>

ลิขิต วีรเวศิน,ศาสตราจารย์ ดร.,หลักประชาธิปไตย ๑๒ ประการ ที่นักการเมืองต้องเข้าใจและยึดถือ ,

MG .ONLINE,www.mgonline.com

นโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย , หลักนิติธรรมกับ
ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ,e-mail: administrator@opdc.go.th

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ , e-mail : cg@sec.or.th ,
www.cgthailand.org 2556

ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ คอลัมน์นิสต์ประจำคอลัมน์ "พลวัตเศรษฐกิจ" ,หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ๒๕๖๐

บริษัทมหาชนจำกัด,นโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย